

Abstrakty příspěvků

Marek Ondrej

Dějinné prvky ohledně formulace kán. 1095 CIC a jeho systematická diferenciacce

Kánon 1095 CIC stále přitahuje pozornost odborníků z oblasti kanonického práva, a to zejména z důvodu jeho praktické aplikace, proto se Marek Ondrej zabýval jeho historickým vývojem jako podstatným prvkem pro jeho výklad. Předchozí kodex z roku 1917 neobsahoval žádný důvod neplatnosti manželství pro psychickou neschopnost – poprvé se psychická neschopnost objevuje právě v kánonu 1095 CIC v roce 1983. Autor uvádí prameny a postupnou genezi tohoto kánonu až k jeho současnému znění. Ze systematického hlediska znamená kánon 1095 minimální schopnost k manželskému souhlasu. Autor postupně rozebírá tyto pojmy, úzce související s pojmem souhlasu: absence dostatečného užívání rozumu, vážná vada úsudku, neschopnost převzít manželské povinnosti a rozdíl mezi „převzetím“ a „naplňováním“ manželských povinností.

Klíčová slova: kánon 1095, CIC 1917, manželský souhlas, vážná vada úsudku, neschopnost převzít manželské povinnosti

Historical elements of formulation of canon 1095 CIC and its systematical differentiation

Canon 1095 CIC still attracts attention of experts in the canon law, mainly because of its practical application. This is why Marek Ondrej dealt with its historical evolution as an essential element for its interpretation. The previous 1917 Codex did not contain any reason for invalidity of matrimony on the grounds of psychic incapability – this appeared in the canon 1095 CIC in 1983 for the first time. The author mentions the sources and gradual development of this canon to its current wording. From the systematic perspective, the canon 1095 defines a minimal capability to express matrimonial consent. The author analyzes systematically these concepts, closely related to the concept of matrimonial consent: lack of the sufficient use of reason; a grave defect

of discretion of judgment; inability to assume the essential obligations of marriage and the difference between the “assumption” and “fulfilling” of matrimonial obligations.

Keywords: canon 1095, CIC 1917, matrimonial consent, grave defect of discretion of judgment, incapacity to assume the matrimonial obligations

Juan Ignacio Arrieta

Rozvoj aplikace m.p. *Mitis Iudex* a aktivita Papežské rady pro legislativní texty

Příspěvek se zabývá motem proprio *Mitis Iudex Dominus Iesus* z perspektivy Papežské rady pro legislativní texty. Autor se zabývá kontextem této novely v rámci systému kanonického manželského práva a zdůrazňuje konkrétní otázky a problémy, kterými se po vydání mota proprio *Mitis Iudex Dominus Iesus* museli ve své činnosti na Papežské radě pro legislativní texty zabývat. Oblastmi, na které přicházelo nejvíce výkladových dotazů, byly zejména zkrácený proces neplatnosti manželství a organizace soudní správy v diecézi. V poslední řadě pak autor zdůrazňuje nutnost provést novelizace související legislativy (zejména instrukce *Dignitas connubii*), tak aby její znění odpovídalo novelizaci provedené předmětným motu proprio.

Klíčová slova: *Mitis Iudex Dominus Iesus*, zkrácený proces, *Dignitas connubii*, Papežská rada pro legislativní texty.

Development of application of m.p. *Mitis Iudex* and the activity of the Pontifical Council for Legislative Texts

This paper deals with motu proprio *Mitis Iudex Dominus Iesus* from the perspective of the Pontifical Council for Legislative Texts. The author follows up the context of this amendment concerning the system of Canon matrimonial law and emphasizes specific questions and issues, which the Pontifical Council for Legislative Texts had to address after motu proprio *Mitis Iudex Dominus Iesus* came into force. Areas, which attracted the biggest number of questions for explanation and interpretation, mostly concerned the expedited procedure and organization of judicial administration in dioceses. Finally, the author underlines the necessity to amend the related legislation (particularly the instruction

Dignitas connubii) to make its wording corresponding to amendment by the abovementioned *motu proprio*.

Keywords: *Mitis Iudex Dominus Iesus*, expedited procedure, *Dignitas connubii*, Pontifical Council for Legislative Texts.

Paolo Bianchi

Nezpůsobilost převzít podstatné manželské povinnosti a její příčina: anomálie v klinickém a v kanonickém smyslu a její závažnost

Autor tohoto textu se zabývá pojmem psychické příčiny dle dikce kánonu 1095 CIC, a to multidimenzionálně: z pohledu historického, kdy rozebírá proces formulace tohoto kánonu při tvorbě nového Kodexu; z pohledu sémantického, kdy se zabývá pojmy „psychický“ a „příčina“; z pohledu právního, a to zejména z perspektivy jurisprudence a autentického výkladu Svatého otce; a v poslední řadě i z pohledu odborného, tj. psychologického a klinického. V druhé části příspěvku jsou podrobněji rozebrány nejčastější psychické příčiny projednávané nezpůsobilosti – nezralost, deviace sexuality a poruchy osobnosti.

Klíčová slova: psychická příčina, nezpůsobilost, neschopnost, kánon 1095 CIC.

Incapacity to assume essential matrimonial obligations and its cause: anomaly from the clinical and canon perspectives and its gravity

The author of this text deals with the concept of “psychic cause” according to the wording of canon 1095 CIC, and he deals with it in multidimensional way: from the historical perspective, analyzing the process of formulating the wording of this canon during creation of new Code; from the semantic perspective, discussing the concept of “psychic” and “cause”; from the perspective of law, mainly considering the jurisprudence and the authentic interpretation of the Holy Father, and lastly from the expert perspective, i.e. psychological and clinical. In the second part of this paper the most common psychic causes are analyzed – immaturity, sexual deviations and personality disorders.

Keywords: psychic cause, incapacity, inability, canon 1095 CIC.

Donatella Saroglia

Vada rozvahy v úsudku jako nedostatek kritického hodnocení a vnitřní svobody se zaměřením na afektivní a psychologickou nezralost – kán. 1095, 2° CIC

Tento příspěvek pojednává o pojmech nedostatek kritického hodnocení, nedostatek vnitřní svobody a citová nezralost, a to jako o příčinách neplatnosti manželství podle kánonu 1095, 2° CIC, a to s ohledem na nejnovější jurisprudenci. Autorka podrobně rozebírá každý z výše uvedených pojmů ve vztahu k posouzení platnosti manželství, dále se zaměřuje na požadavek „gravitas“ čili závažnosti anomálie a v závěrečné části se zabývá i souvisejícími procesními otázkami, tj. dokazováním neplatnosti dle kánonu 1095, 2° CIC. Text je strukturován jako stručný přehled nejdůležitějších poznatků pro přezkoumání platnosti manželství podle kánonu 1095, 2° CIC.

Klíčová slova: nedostatek kritického hodnocení, nedostatek vnitřní svobody, citová nezralost, kánon 1095, 2° CIC, závažnost anomálie.

The defect of discretion of judgment as a lack of critical judgment and of inner freedom with a focus on affective and psychological immaturity – can. 1095, 2° CIC

The paper deals with the following terms: lack of critical judgment, lack of inner freedom and emotional immaturity, as causes for the invalidity of matrimony (nullity) according to canon 1095, 2° CIC, considering the latest jurisprudence. The author analyses in details each of the abovementioned terms in connection with assessment of the validity of marriage. Furthermore, she focuses on the requirement of “gravitas” of anomaly. In the concluding part, she deals with related procedural matters, i.e. with proving of invalidity according to canon 1095, 2° CIC. The paper is structured as a brief summary of the most important knowledge for the examination of validity of matrimony pursuant to canon 1095, 2° CIC.

Keywords: lack of critical judgment, lack of inner freedom, emotional immaturity, canon 1095, 2° CIC, gravity of anomaly.

Paolo Bianchi

Podstatné povinnosti a charakteristiky nezpůsobilosti je přijmout (předešlost, trvalost, relativnost)

Jak vyplývá z názvu tohoto článku, autor se zabývá podstatnými povinnostmi manželství ve smyslu kánonu 1095, §3 CIC. Předmětem rozboru je nejprve samotný pojem „podstatné povinnosti“. Dle autora příspěvku je nutné tyto povinnosti posuzovat z pohledu základních vlastností manželství: jednoty, věrnosti, nerozlučitelnosti, dobra potomstva a dobra manželů. Autor se dále zaměřil na znaky nezpůsobilosti přijmout zmíněné podstatné povinnosti, a to na předešlost a trvalost, které jsou doktrinárně v podstatě nesporné. Z pohledu doktríny a jurisprudence je však dosud diskutovanou otázkou možnost relativnosti takové nezpůsobilosti. Autor článku podrobně rozebírá jednotlivé argumenty pro a proti připuštění existence „relativní nezpůsobilosti“ a nakonec se přiklání k jednoznačnému názoru, že nezpůsobilosti musí být absolutní, nikoliv relativní.

Klíčová slova: podstatné povinnosti, nezpůsobilost přijmout, nekompatibilita partnerů, relativní neschopnost, absolutní neschopnost.

Essential obligations and characteristics of incapacity to assume them (previousness, permanence, relativity)

As the article's title suggests, the author deals with essential obligations of matrimony pursuant to canon 1095, §3 CIC. The object of the analysis is the term “essential obligations” itself. According to the author, it is necessary to evaluate those obligations from the perspective of matrimonial properties: unity, fidelity, indissolubility, the good of offspring and the good of the spouses. Author also focuses on properties of incapacity to assume abovementioned obligations, namely previousness and permanence, which are undisputed in the doctrine. Whether such incapacity may be relative, is still being a question discussed widely in terms of the doctrine and jurisprudence. The author describes in details the argumentation pro and contra the existence of “relative incapacity” and in the end he inclines toward a clear opinion that the incapacity must be absolute, and not relative.

Keywords: essential obligations, incapacity to assume, incompatibility of partners, relative incapacity, absolute incapacity.

Francesco Catozzella

Poruchy sexuality a neplatnost manželství

Tento text pojednává o velmi obsáhlém tématu, které v sobě zahrnuje celou škálu různých sexuálních poruch, ať už se jedná o dysfunkce, sexuální odchylky, sexuální deviace či poruchy genderové identity. První kapitola pojednává o sexualitě v pojetí křesťanské antropologie, dále je vyzdvihováno mimořádné postavení sexuality v manželství. Jádrem příspěvku je pasáž, která se zabývá „schopností žít normálním sexuálním životem“, kdy předmětem odborné analýzy je jak definice tohoto pojmu z perspektivy různých sexuálních poruch, tak pohled jurisprudence na vztah mezi takovou neschopností a neplatností manželství. Z provedeného rozboru jurisprudence vyplývá, že existuje „minimální schopnost psycho-sexuální integrace“, která je obecně vyžadována k tolerovatelnému manželskému soužití.

Klíčová slova: poruchy sexuality, neplatnost manželství, sexuální deviace, schopnost normálního sexuálního života.

Sexual disorders and nullitatis matrimonii

This text discusses a very comprehensive topic, which includes a whole array of different sexual disorders, either dysfunctions, sexual deviations or gender identity disorders. The first chapter deals with sexuality as it is understood by Christian anthropology, and the extraordinary position of sexuality in matrimony is highlighted. The central part of the paper is the section, in which the author analyses “the capacity to live normal sexual life”, both from the perspective of definition of this concept and of relation between such incapacity and invalidity of matrimony according to jurisprudence. The analysis of jurisprudence shows that a “minimal capacity of psycho-sexual integration” exists and it is generally required for the tolerable matrimonial cohabitation.

Keywords: sexual disorders, invalidity of matrimony/nullitas matrimonii, sexual deviations, capacity to live a normal sexual life.

Cesare Maria Cornaggia

Zpracování psychologicko-psychiatrického znaleckého posudku v záležitostech neplatnosti manželství

(*nullitatis matrimonii*): hlavní body, kterým je třeba v dnešní době věnovat pozornost, se zvláštním vztahem k takzvané „nezralosti“

Příspěvek se zabývá základními otázkami, které si kladou soudní znalci při vypracovávání znaleckých posudků v projednávaných případech neplatnosti manželství. První takovou otázkou je, k čemu a jak se má znalec ve znaleckém posudku vyjadřovat. Znalec se má vyjádřit zejména k existenci či neexistenci nemoci či anomálie a k tomu, jakým způsobem může mít tato anomálie vliv na člověka. Dále se text zabývá otázkou, z čeho má znalec při zpracování znaleckého posudku vycházet – a to materiál v aktech; lékařská prohlídka; anamnéza a případné psychodiagnostické testy. Autor dále popisuje nejčastější poruchy osobnosti, se kterými se ve své praxi setkává: hraniční porucha osobnosti, závislá porucha osobnosti, narcistická porucha osobnosti a takzvaná nezralost. Poslední část textu se pak zabývá problematikou sňatků mládeže.

Klíčová slova: znalecký posudek, poruchy osobnosti, sňatky mládeže, nezralost.

Preparing a psychological-psychiatric expert opinion for the cases of invalidity of matrimony (*nullitatis matrimonii*): main aspects/questions to focus on nowadays, with a special relation to “immaturity”

This paper deals with the basic questions asked by experts when preparing their expert opinions in cases of invalidity of matrimony. The first question is what and how an expert should comment on in the expert opinion. Experts are obliged to comment on the existence or non-existence of a disease or anomaly and on the possible impact of this anomaly on person. Further, the text focuses on the question, what the expert should base his/her opinion on – namely it is file material, medical examination, anamnesis (medical history) and psychodiagnostic tests, if any. The author also describes the most common personality disorders, which he has come across in his practice: borderline personality disorder, dependent personality disorder, narcissistic personality disorder, and so called “immaturity”. The last part of the text deals with the issue of matrimonies of juvenile marriages.

Keywords: expert opinion, personality disorders, juvenile marriages, immaturity.

Paweł Malecha

Fungování české a slovenské církevní justice v kontextu každoročních hlášení zasílaných Apoštolské signatuře

Předmětem tohoto textu jsou postřehy týkající se fungování českého a slovenského církevního soudnictví. Každý soud je každoročně povinen zasílat Apoštolské signatuře hlášení o personálním složení a činnosti soudu, ze kterých Apoštolská signatura vyvozuje závěry. Autor nejprve statisticky rozebírá činnost soudů v Česku a na Slovensku ve srovnání s Evropou, kdy se ukazuje, že nápad případů na české soudy není ve srovnání se zahraničím nikterak velký, a dále uvádí nejčastější a nejzávažnější problémy, které Apoštolská signatura zjistila při své kontrolní činnosti. Cílem tohoto příspěvku nemá být kritika fungování místních soudů, ale snaha o povzbuzení k lepšímu fungování.

Klíčová slova: kontrola, kontrolní hlášení, statistika, nejčastější pochybení, Apoštolská signatura.

Work of Czech and Slovak Tribunals in the context of annual reports sent to Apostolic Signatura

The text aims to analyze observations concerning the work of Czech and Slovak Tribunals. Each Tribunal is obliged to send annually a report about personal composition and activity of the Tribunal to the Apostolic Signatura. The Apostolic Signatura analyses those reports and draws conclusions from them. Firstly, the author statistically describes the activity of Tribunals in the Czech Republic and Slovakia in comparison with Europe; the conclusion is that the number of cases heard by Czech Tribunals is not big compared to foreign tribunals. Then the author deals with the most frequent and the most serious problems found by Apostolic Signatura during its supervision and monitoring. The goal of this contribution is not a criticism of work of local Tribunals, but a pursuit of encouragement to better work.

Keywords: supervision/monitoring, control report, statistics, the commonest erroneous conduct, the Apostolic Signatura.

Mauro Bucciero

Zákaz uzavřít nové manželství v rozsudcích prohlašujících neplatnost manželství: otevřené otázky

Zákaz uzavřít nové manželství je institutem, který je v rozsudcích o neplatnosti manželství využíván stále hojněji. Praxe jednotlivých soudů se přitom velmi liší. Tento článek nejprve rozebírá normativu ukládání zákazů a srovnává jednotlivé právní úpravy v průběhu let, kdy je nutné zdůraznit, že jsou-li naplněny podmínky pro uložení zákazu, je soud nikoliv oprávněn, ale dokonce povinen zákaz uložit. Komplementární otázkou pak je proces sněti takového zákazu, které může mít administrativní a soudní formu, podle formy uloženého zákazu. Článek se zabývá také povahou takového zákazu, tj. zda je zákaz překážkou manželství, a je-li manželství uzavřeno přes zákaz, zda je neplatné či pouze nedovolené. V závěru textu je pak rozebrána praxe diecézí na Sardinii ohledně ukládání a snímání zákazů uzavřít nové manželství.

Klíčová slova: zákaz uzavřít nové manželství; uložení zákazu; sněti zákazu; povaha zákazu; Sardinie.

A prohibitory injunction to contract a new marriage in the sentences stating invalidity of matrimony: the open questions

A prohibitory injunction (ban) to contract a new marriage is a legal concept used with an increasing frequency in judgments on the invalidity of matrimony; however the practice of particular Tribunals greatly differs. This article deals with the normative of imposing prohibitory injunctions and compares particular legislations and how they have developed over the years. It is necessary to emphasize that when the conditions for imposing of the prohibitory injunction are fulfilled, the Tribunal is not only permitted, but even obliged to impose it. The complementary question is the procedure for the lifting of such prohibitory injunction; which could be administrative or juridical, according to the type of the injunction imposed. This article also elaborates on the nature of such prohibitory injunction, i.e. whether the prohibitory injunction is an obstacle for a new matrimony and, when the matrimony is contracted despite the prohibitory injunction, if it is invalid or unlawful, but valid.

In the end of the text the practice of dioceses in Sardinia about imposing and lifting of prohibitory injunctions to contract a new marriage is analyzed.

Keywords: prohibitory injunction (ban) to contract a new marriage; imposing of prohibitory injunction; lifting of prohibitory injunction; nature of prohibitory injunction; Sardinia.